

ΕΚΘΕΣΗ

**Τοῦ ἀντεπιστέλλοντος μέλους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν Roger Millieux
Περὶ συμμετοχῆς του εἰς τὴν Conference Nationale des Académies des Sciences,
Lettres et Arts, Μασσαλία, 21-23 Ὀκτωβρίου 1993**

Πρὶν ἀρχίσω τούτη τὴν Ἐκθεση Πεπραγμένων στὴ Μασσαλία μεταξὺ 21 Ὀκτωβρίου καὶ 6 Νοεμβρίου 1993, θέλω νὰ εὐχαριστήσω θερμὰ τὴ Σύγκλητο γιὰ τὴν ἀπόφασή της, ποὺ μοῦ κοινοποιήθηκε ἐγγράφως στὶς 12 Ὀκτωβρίου (ἀρ. ἀπ. 34350), νὰ μοῦ ἀνατεθεῖ ἡ ἐκπροσώπηση τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἀπὸ 21 ἕως 23 Ὀκτωβρίου, στὴν Conference Nationale des Académies des Sciences, Lettres et Arts ποὺ ὀργανώθηκε φέτος ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία τῆς Μασσαλίας.

Εἶχα ἔτσι τὴν τιμὴ καὶ μοῦ δόθηκε ἡ ἰδιαίτερα ἀκριβὴ, γιὰ τὸ Μασσαλιώτη ποὺ εἶμαι, εὐκαιρία, νὰ λάβω μέρος στὶς ἐργασίες καὶ στὶς ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρουσες ἐκδηλώσεις ποὺ πραγματοποιήθηκαν μέσα σ' αὐτὸ τὸ πανακαδημαϊκὸ ἐθνικὸ πλαίσιο, στὴ δευτέρη ἀριθμητικὰ πόλη τῆς Γαλλίας ποὺ, καθὼς εἶναι γνωστὸ, ἀποτελεῖ ἱστορικὰ καὶ τὴν πρώτη πολιτεία τῆς Εὐρώπης, μὲ τὸ ἰδρυτικὸ ξεκίνημα ποὺ χρωστᾶει στοὺς φωτισμένους Φωκαεῖς, στὰ 600 περίπου χρόνια πρὸ Χριστοῦ.

Ἡ Ἐθνικὴ αὐτὴ διάσκεψη ποὺ ἐγκαινιάστηκε τὸ 1992 στὴ Λυών, συγκέντρωσε 200 περίπου ἐκπροσώπους 26 τοπικῶν Ἀκαδημιῶν, ἀπ' ὅλες σχεδὸν τὶς Ἐπαρχίες τῆς Γαλλίας, ἀπὸ τὸ Arras στὸ Bordeaux, ἀπὸ τὸ Montpellier στὸ Nancy, περνώντας ἀπὸ Larocheville καὶ τὴ Σαβοῖα (2 Ἀκαδημίες στὸ Chambéry καὶ στὸ Annecy).

Ἡ συγκέντρωση εἶχε τεθεῖ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Institut de France, πνευματικοῦ πατέρα στὰ 1726 τῆς Ἀκαδημίας τῆς Μασσαλίας, μὲ τὴν ἐνεργὸ συμμετοχὴ τριῶν γνωστῶν Παρισινῶν Ἀκαδημαϊκῶν.

Ἡ πρωινὴ συνεδρίαση στὶς 21 Ὀκτωβρίου χαρακτηρίστηκε ἀπὸ τοὺς ὀργανωτὲς σὰν «πρελούδιο» στὴν Ἐθνικὴ Διάσκεψη καὶ τιμητικὰ ἀφιερώθηκε ὀλόκληρη στὸν Ἑλληνισμό. Ὁ Σύνδεσμος τῶν Φίλων τῆς Ἑλλάδας France-Grece, μὲ πρόεδρο τὸν ἱστορικὸ καθηγητὴ στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Aix-en-Provence κ. Pierre Echinard¹, εἶχε ἀπευθύνει μιὰ θερμὴ σύσταση στὰ μέλη του νὰ παρακολουθήσουν τὴν ἐκδήλωση ποὺ ἔγινε στὸ Μουσεῖο Ἱστορίας τῆς Μασσαλίας.

Ἀπὸ τὶς τρεῖς ἀνακοινώσεις ποὺ ἦταν στὸ πρόγραμμα τῆς συνεδρίασης, ἡ μία ποὺ παρουσιάστηκε ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τῆς Ἀκαδημίας τῆς Arles κ. Jean-Maurice Rouquette ἀποτελεῖ ἓνα ζωντανὸ πορτραῖτο τοῦ ἀκαταπόνητου προβηγκιανοῦ ἀρ-

1. Συγγραφέα τῆς λαμπρῆς μελέτης «Grecs et philhellènes à Marseille de la révolution Française à l'indépendance de la Grèce», 1973.

χαιολόγου και έλληνιστή Fernand Benoit που μεταξὺ πάμπολλων μελετημάτων τὸ κλασσικὸ πιά βιβλίο του με θέμα: *L'Hellénisation de la Provence*.

Ὁ κ. Daniel Drocourt, μέλος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Δήμου τῆς Μασσαλίας πού ἡ ὁμιλία του συνοδεύτηκε ἀπὸ τὴν προβολὴ διαφανειῶν, ἀποκάλυψε στὸ κοινὸ τίς πρόσφατες ἀνασκαφές τῆς Φώκαιας, ἀφοῦ ὑπενθύμισε τὴν πρώτη ἀρχαιολογικὴ ἐκστρατεία τοῦ Γάλλου Felix Sartiaux², περιέγραψε τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀνασκαφῶν πού ξαναρχίσανε ἀνάμεσα 1952 καὶ 1993 καὶ ἔφεραν στὸ φῶς στοιχεῖα τοῦ ἀρχαίου θεάτρου καὶ τῶν τειχῶν.

Παρῶν στὴν ἀνακοίνωση ἦταν ὁ Δήμαρχος τῆς Φώκαιας κ. Nyat Dirim πού βοηθαίει ἀποτελεσματικὰ τὴν ἀρχαιολογικὴ ἔρευνα, ἀπαγορεύοντας νὰ οἰκοδομηθεῖ ὁ χῶρος πού προσφέρεται σ' αὐτὴ τὴν ἔρευνα.

Ἡ ἐρμηνεία ἐνὸς γλυπτοῦ με ἀρχαία παράσταση, πού ἀνήκει στὴν Ἀκαδημία τῆς Μασσαλίας, στάθηκε τὸ θέμα τῆς φιλολογικῆς καὶ μυθολογικῆς συζήτησης πού παρουσίασε ἡ μηχανικὸς στὸ κέντρο Camille Julian, τμήμα στὸ Aix-en-Provence τοῦ Κέντρου Ἐπιστημονικῆς Ἐρευνας (CNRS), κυρία Βασιλικὴ Γαγγάδη-Robin. Ἀπορρίπτοντας ἄλλες ἐρμηνεῖες ἡ ὁμιλήτρια κατέληξε νὰ ἀποδώσει τὴν ἐπιβίβαση τῆς γυναικείας μορφῆς πού παρουσιάζεται στὸ γλυπτὸ σ' ἓνα ἐπεισόδιο τοῦ μύθου τῆς Ἰφιγένειας ἐν Ταύροις.

Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο τῆς ἐκδήλωσης ἐκμαγεῖο αὐτοῦ τοῦ γλυπτοῦ μοῦ παραδόθηκε ἐπίσημα ἀπὸ τὸν Πρόεδρο καὶ τὸ Μόνιμο Γραμματέα τῆς Ἀκαδημίας τῆς Μασσαλίας, κ. Georges Bergoin, προορισμένο νὰ δωρηθεῖ στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν.

Τὴν ἐπόμενη Παρασκευὴ 22 Ὀκτωβρίου οἱ πρωινὲς καὶ οἱ πρῶτες ἀπογευματινὲς συγκεντρώσεις ἀφιερῶθηκαν ἀπὸ τὴ μιὰ σὲ σχέδιο δημιουργίας ἐνὸς συντονιστικοῦ καταστατικοῦ τῶν Ἀκαδημιῶν τῆς Γαλλίας καὶ σὲ προγράμματα συναντήσεων γιὰ τὸ 1994 (στὴ Rouen καὶ στὸ Παρίσι), καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη σὲ ἐπεμβάσεις Ἀκαδημαϊκῶν τοῦ Παρισιοῦ καὶ σὲ ὁμιλίες Μασσαλιωτῶν γιὰ τὴν καλλιτεχνικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἱστορία τῆς Προβηγκίας.

Ἡ τελευταία ἐκδήλωση στάθηκε ἡ ἀδελφοποίησις τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν με τὴν πόλη τῆς Φώκαιας, στὸν Δήμαρχο τῆς ὁποίας παραδόθηκε τὸ ἴδιο ἐκμαγεῖο τοῦ ἀρχαίου γλυπτοῦ. Στὴν πολὺ σύντομη εὐχαριστήρια ἀπάντησή του πού ἔκανε στὰ τούρκικα, μέσω μεταφράστριας, ὁ Δήμαρχος δήλωσε: «Δέχομαι αὐτὸ τὸ δῶρο στὸ ὄνομα ὅλων τῶν πολιτισμῶν πού διαδεχθῆκανε στὴ χώρα μου [...] Οἱ ἀξίες πού κατέχει ἡ πόλη μας δὲν ἀνήκουν σὲ μᾶς μόνο. Ἀνήκουν στὴν κληρονομιά τῆς Μεσογείου,

2. Πού στάθηκε τὸν Ἰούνη τοῦ 1914 αὐτόπτης μάφτυρας τῶν τουρκικῶν βιαιοτήτων καὶ συμπαράστατης τῶν κατατρεγμένων Ἑλλήνων (βλ. R. Millieux, *Ἡ Φωκιανὴ Μασσαλία ἀφοσιωμένη κόρη τῆς μαρτυρικῆς πνευματικῆς μητέρας της* — ΠΑΑ τόμ. 68, 1993, [Β' Τεῦχος], σελ. 139-140).

στην παγκόσμια κληρονομιά. Πάνω σ' αυτές τις κοινές αξίες έννοοῦμε νὰ δουλέψουμε μὲ τὴν παγκόσμια Εἰρήνη [...]

Θεώρησα ὅτι ἡ εἰρηνικὴ καὶ οἰκουμενικὴ αὐτὴ δῆλωση δὲν θὰ δικαιολογοῦσε καμιά διόρθωση ἐκ μέρους μου. Ἴδια ἦταν καὶ ἡ ἀντίδραση τοῦ Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδας ὅταν τὴν ἄλλη μέρα τὸν πληροφόρησα σχετικᾶ.

Σημειωτέον ὅτι, ἀφοῦ ὁ Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδας δὲν ἔλαβε μέρος στὶς Ἀκαδημαϊκὲς συγκεντρώσεις, ὁ Μόνιμος Γραμματέας τῆς Ἀκαδημίας παρακάλεσε τὸν Γενικὸ Πρόξενο τῆς Τουρκίας νὰ κάνει κι ἐκεῖνος ἀποχή.

Τὸ Σάββατο 23, οἱ Σύεδροι μπόρεσαν νὰ διαλέξουν ἀνάμεσα σὲ διάφορες ἐπισκέψεις μέσα στὴ Μασσαλία. Ἡ μία, ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέροντος, ἔγινε στὴν τεράστια ἀρχαιολογικὴ ἀνασκαφὴ ποὺ ἔγινε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ γίνεται στὸ Παλιὸ Λιμάνι τὸ 92-93 μὲ πάμπολλα εὐρήματα, μερικὰ ἐντυπωσιακὰ (9 ναυάγια ἐκ τῶν ὁποίων ἓνα μεγάλο ἑλληνικὸ πλοῖο ἀπὸ τὰ 520 π.Χ.). Ἡ ἀνασκαφὴ καλύπτει 12 αἰῶν.: 6 π.Χ. καὶ 6 μ.Χ.

Γενικὰ ὅλες οἱ συνεδριάσεις καὶ δεξιώσεις τοῦ τριημέρου πραγματοποιήθηκαν μὲ τέλειο τρόπο, μὲ φιλόξενη διάθεση, ἀκόμη καὶ μὲ προβηγικανὸ χιούμορ, εἰδικὰ ἐκ μέρους τοῦ σοφοῦ καὶ μαζὶ ζωντανοῦ καὶ εὐθυμου προέδρου τῆς Ἀκαδημίας τῆς Μασσαλίας κ. Constant Vautravers.

Ὅσο γιὰ τὴν ταπεινότητά μου, χάρηκα ποὺ σ' αὐτὴν τὴν περίπτωσιν μπόρεσα καὶ συνέβαλα στὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἄρθρου 1, παρ. α') τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ποὺ προβλέπει «τὴν καλλιέργειαν... μεταξὺ τῶν ξένων Ἀκαδημιῶν... ἐπικοινωνίας».

Τὴν ἐπόμενη ἐβδομάδα εἶχα τὴν εὐκαιρίαν νὰ πραγματοποιήσω μιὰ ἄλλη ἀτομικὴ πιά ἐπαφή μὲ τὴν Ἀκαδημία τῆς Μασσαλίας, ξανακάνοντας στὶς 4 Νοεμβρίου, σὲ γαλλικὴ γλώσσα, τὴν ἀνακοίνωσιν μὲ θέμα «Ἡ Μασσαλία στὸ πλευρὸ τῆς μαρτυρικῆς Φώκαιας τὸν Ἰούνιο 1914», μὲ ἀνέκδοτα στοιχεῖα παρμένα ἀπὸ τὰ Δημοτικὰ Ἀρχεῖα τῆς Μασσαλίας καὶ τὰ Ὑπουργεῖα τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδας καὶ τῆς Γαλλίας. Παρὼν ὁ Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδας κ. Γιδῶργος Γαβριηλίδης.

Πρὶν ἔρθω στὴν συνεδρίασιν, οἱ Μασσαλιῶτες Ἀκαδημαϊκοὶ εἶχαν ἀποφασίσει νὰ ἐκλέξουν Ἐταῖρο τὸν Πρόεδρο τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Κων. Δεσποτόπουλο.

Προσθέτω ὅτι στὴν συζήτησιν ποὺ ἀκολούθησε τὴν ἀνακοίνωσίν μου ἐκφράστηκαν ἐκ μέρους τῶν Μασσαλιωτῶν Ἀκαδημαϊκῶν τὰ πῶθ θερμὰ αἰσθήματα γιὰ τὸν Ἑλληνισμὸ τῆς Μασσαλίας καὶ ἐν γένει γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Τελειώνοντας θὰ εἰσηγόμενα, ἂν συμφωνεῖ ἡ Ἀκαδημία, ἡ παροῦσα Ἐκθεσὴ νὰ κοινοποιηθεῖ στὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν (Τμημα Τουρκικῶν Ὑποθέσεων καὶ Διεύθυνση Μορφωτικῶν Σχέσεων).

Μὲ τιμὴ
Roger Millieux